

CENTRUM MEDYCZNE
KSZTAŁCENIA
PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji w dziedzinie

CHIRURGICZNEJ ASYSTY LEKARZA

Program specjalizacji podstawowy dla osób posiadających tytuł zawodowy magistra lub magistra inżyniera lub równorzędny uzyskany na kierunku studiów w zakresie fizjoterapii

Data obowiązywania od: 21.03.2022 r.

Zatwierdzam
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Piotr Bromber
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/
21-03-2022 r.

Warszawa 2022

Program szkolenia specjalizacyjnego opracował zespół ekspertów:

1. Prof. dr hab. n. med. Grzegorz Wallner – konsultant krajowy w dziedzinie chirurgii ogólnej, Przewodniczący Zespołu;
2. Prof. dr hab. n. med. Michał Zembala – przedstawiciel konsultanta krajowego;
3. Prof. dr hab. n. med. Krzysztof Zieniewicz – przedstawiciel konsultanta krajowego;
4. Prof. dr hab. n. med. Tomasz Banasiewicz – przedstawiciel Towarzystwa Chirurgów Polskich;
5. Prof. dr hab. n. med. Wiesław Tarnowski – przedstawiciel CMKP.

Prace przygotowawcze przy opracowaniu programu szkolenia specjalizacyjnego wykonano przy współudziale:

1. Dr hab. n. med. Łukasz Kaska – specjalista z chirurgii ogólnej;
2. Prof. dr hab. n. med. Piotr Knapik – specjalista anestezjologii i intensywnej terapii, Przewodniczący Sekcji Naukowo-Edukacyjnej Polskiego Towarzystwa Anestezjologii i Intensywnej Terapii;
3. Prof. dr hab. n. med. Jerzy Robert Ładny – specjalista chirurgii ogólnej, medycyny ratunkowej i zdrowia publicznego, konsultant krajowy w dziedzinie medycyny ratunkowej;
4. Dr hab. n. med. Dariusz Maciejewski, prof. ATH – specjalista anestezjologii i intensywnej terapii, konsultant krajowy w dziedzinie intensywnej terapii;
5. Dr hab. n. med. i n. o zdr. Klaudiusz Nadolny – ekspert w zakresie ratownictwa medycznego;
6. Dr n. med. Ryszard Walas – specjalista chirurgii ogólnej i naczyniowej; przedstawiciel Śląskiej Izby Lekarskiej;
7. Prof. dr hab. n. med. Marian Zembala – specjalista chirurgii ogólnej, kardiochirurgii i transplantologii, honorowy profesor SUM;
8. Mgr Mariusz Stachowiak – specjalista fizjoterapii, kierownik Pracowni Rehabilitacji Śląskiego Centrum Chorób Serca w Zabrzu;
9. Mgr Jacek Waszak – koordynator mechanicznego wspomagania krążenia w Śląskim Centrum Chorób Serca w Zabrzu.

I. PROGRAM SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

---

1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO – PROGRAMOWE

A. Cele kształcenia specjalizacyjnego

Celem szkolenia specjalizacyjnego jest wykształcenie samodzielnego chirurgicznego asystenta lekarza (ChAL) posiadającego nowoczesną wiedzę i umiejętności praktyczne, pozwalające na skuteczną pomoc i asystę lekarzowi specjalście w dziedzinie chirurgii ogólnej i innych dyscyplin zabiegowych, podczas procedur chirurgicznych oraz pomocy w leczeniu chorych przebywających w warunkach szpitalnych oddziałów zabiegowych, w tym w przygotowaniu pacjenta do zabiegu operacyjnego, wykonaniu podstawowych procedur diagnostycznych w ramach nagłych wskazań do leczenia chirurgicznego i leczenia ambulatoryjnego w ramach tzw. małej chirurgii, a także prowadzeniu pacjentów w podstawowym zakresie po zabiegu chirurgicznym oraz uzyskanie podstawowych kompetencji społecznych poprzez rozwinięcie pożądanых cech osobowości, niezbędnych w pracy chirurgicznego asystenta lekarza.

B. Uzyskane kompetencje zawodowe

Chirurgiczny asystent lekarza, po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego i uzyskaniu tytułu specjalisty, uzyska kwalifikacje uprawniające do uczestniczenia w procesie diagnostycznym i terapeutyczno–zabiegowym, jako czynna asysta do procedur chirurgicznych pod nadzorem lekarza specjalisty w danej dziedzinie zabiegowej.

Ponadto chirurgiczny asystent lekarza będzie uprawniony do wydawania opinii i zaświadczeń w zakresie czynności, które wykonał osobiście oraz do udzielania konsultacji leżących w zakresie swoich kompetencji, a także do kierowania specjalizacją kandydatów na chirurgicznego asystenta lekarza.

C. Sposób organizacji szkolenia specjalizacyjnego

Szkolenie specjalizacyjne prowadzone jest zgodnie z programem specjalizacji i kończy się egzaminem. Kierownik szkolenia specjalizacyjnego na podstawie programu przygotowuje indywidualny plan określający warunki i przebieg szkolenia zapewniający opanowanie wiadomości i nabycie umiejętności praktycznych

Program specjalizacji podstawowy dla osób posiadających tytuł zawodowy magistra lub magistra inżyniera lub równorzędny uzyskany na kierunku studiów w zakresie fizjoterapii

określonych w programie szkolenia specjalizacyjnego. Szkolenie specjalizacyjne realizowane jest w ramach modułów specjalizacji z wykorzystaniem form i metod kształcenia przewidzianych dla tych modułów. Odbywa się poprzez uczestniczenie w kursach specjalizacyjnych, udział w stażach kierunkowych w wytypowanych instytucjach, samokształcenie drogą studiowania piśmiennictwa, przygotowanie opracowania teoretycznego, pracy poglądowej lub pracy oryginalnej, których temat odpowiada programowi szkolenia specjalizacyjnego oraz nabywanie doświadczenia w wyniku realizacji zadań praktycznych.

Plan kształcenia Moduły, kursy specjalizacyjne, staże	Liczba dni	Liczba godzin
MODUŁ WPROWADZAJĄCY DLA FIZJOTERAPEUTÓW Staż wprowadzające: 1. Staż wprowadzający w zakresie chirurgii ogólnej – podstawowe zagadnienia kliniczne 2. Staż wprowadzający w zakresie anestezjologii i intensywnej terapii – podstawowe zagadnienia kliniczne	40 40	320 320
Razem czas szkolenia w ramach modułu	80	640
MODUŁ PODSTAWY SZKOLENIA Z ZAKRESU CHIRURGII OGÓLNEJ Kursy specjalizacyjne: 1. Podstawy chirurgii 2. Zaburzenia krzepnięcia – przyczyny, rozpoznawanie i rozwiązania kliniczne. Hemostaza. Przetaczanie krwi i jej składników. 3. Zakażenia w chirurgii, HIV / AIDS oraz zasady postępowania w stanach zagrożenia epidemiologicznego. Podstawy racjonalnej profilaktyki i terapii antybiotykowej. 4. Diagnostyka obrazowa – RTG przeglądowe klatki piersiowej, jamy brzusznej, układu narządu ruchu / USG – warsztaty 5. Podstawy leczenia żywieniowego Staż podstawowy: 1. Staż podstawowy w zakresie chirurgii ogólnej	5 2 2 1 2 95	40 16 16 8 16 760
Razem czas szkolenia w ramach modułu	107	856
MODUŁ SZKOLENIE Z ZAKRESU WĄSKICH SPECJALNOŚCI ZABIEGOWYCH Staż kierunkowe: 1. Staż kierunkowy w zakresie kardiochirurgii	28	224

Program specjalizacji podstawowy dla osób posiadających tytuł zawodowy magistra lub magistra inżyniera lub równorzędny uzyskany na kierunku studiów w zakresie fizjoterapii

2. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii klatki piersiowej	28	224
3. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii urazowo-ortopedycznej	28	224
4. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii naczyniowej	28	224
Razem czas szkolenia w ramach modułu	112	896
MODUŁ SZKOLENIE Z ZAKRESU ANESTEZJOLOGII I INTENSYWNEJ TERAPII – CZĘŚĆ I Kursy specjalizacyjne:		
1. Podstawy intensywnej terapii pooperacyjnej	5	40
2. Zaawansowana resuscytacja krążeniowo-oddechowa	3	24
Staże kierunkowe:		
1. Staż kierunkowy w zakresie medycyny okołoperacyjnej i anestezjologii	30	240
Razem czas szkolenia w ramach modułu	38	304
MODUŁ SZKOLENIE Z ZAKRESU ANESTEZJOLOGII I INTENSYWNEJ TERAPII – CZĘŚĆ II Kursy specjalizacyjne:		
1. Wprowadzenie do intensywnej terapii dla chirurgicznego asystenta lekarza – intensywna terapia z elementami toksykologii	3	24
2. Wentylacja mechaniczna	3	24
3. Leczenie nerkozastępcze	3	24
4. Opieka nad pacjentami w stanie terminalnym w oddziale intensywnej terapii	3	24
Staże kierunkowe:		
1. Staż kierunkowy w zakresie intensywnej terapii	110	880
Razem czas szkolenia w ramach modułu	122	976
MODUŁ SZKOLENIE Z ZAKRESU CHIRURGII OGÓLNEJ		
1. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii ogólnej - finalizujący proces kształcenia specjalizacyjnego	55	440
Razem czas szkolenia w ramach modułu	55	440
KURS JEDNOLITY Kurs specjalizacyjny:		
1. Prawo medyczne	2	16
Podsumowanie czasu szkolenia wszystkich modułów	516	4128
Samokształcenie	2	16
Ogółem czas trwania szkolenia	518	4144
Urlopy wypoczynkowe	61	488
Dni ustawowo wolne od pracy	30	240
Ogółem	609	4872

2. OKRES SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Szkolenie specjalizacyjne obejmuje kształcenie teoretyczne w wymiarze 272 godzin kursów specjalizacyjnych oraz praktyczne w wymiarze 3096 godzin staży kierunkowych. W trakcie szkolenia specjalizacyjnego kandydat powinien odbyć staż podstawowy w wymiarze 760 godzin wykonywania czynności zawodowych zgodnych z programem szkolenia. Staż podstawowy realizowany jest w oddziale chirurgii ogólnej.

3. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES WYMAGANEJ WIEDZY TEORETYCZNEJ I WYKAZ UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej będącej przedmiotem szkolenia specjalizacyjnego

W zakresie teoretycznego przygotowania niezbędnego do uzyskania tytułu specjalisty w dziedzinie chirurgicznej asysty lekarza wymagana jest wiedza z uwzględnieniem możliwości różnych metod terapeutycznych w następujących grupach problemowych:

- 1) postępowanie przedoperacyjne, śródoperacyjne, pooperacyjne/opieka okołoperacyjna;
- 2) stany septyczne w chirurgii i ich prewencja;
- 3) podstawowe techniki chirurgiczne i technologie medyczne w chirurgii, w tym endoskopia giętka i techniki minimalnie inwazyjne;
- 4) podstawy intensywnej terapii u krytycznie chorych pacjentów chirurgicznych;
- 5) urazy i podstawy medycznej opieki w stanach nagłych;
- 6) podstawy diagnostyki i terapii w zakresie chorób skóry i tkanek miękkich, układu mięśniowo-szkieletowego, głowy i szyi, jamy brzusznej, powłok brzusznych;
- 7) podstawy diagnostyki i terapii patologii narządowych w zakresie układu pokarmowego, układu oddechowego, układu sercowo-naczyniowego, układu wewnętrznego wydzielania, układu nerwowego, w zakresie chirurgii bariatrycznej i metabolicznej, chorób gruczołu piersiowego, narządów moczowo-płciowych;
- 8) podstawy diagnostyki i terapii chorób nowotworowych, w tym chirurgicznego leczenia nowotworów / onkologii klinicznej.

B. Wykaz wymaganych umiejętności praktycznych będących przedmiotem szkolenia specjalizacyjnego

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego chirurgiczny asystent lekarza:

- 1) wstępnie oceni stan pacjenta - zbierze wywiad chorobowy, dokona badania przedmiotowego, w porozumieniu z lekarzem zleci podstawowe badania diagnostyczne laboratoryjne oraz badania obrazowe (USG, RTG);
- 2) będzie asystował (w charakterze zarówno II jak i I asysty) do zabiegów chirurgicznych wymagających asysty;
- 3) będzie asystował do endoskopowych zabiegów diagnostycznych i terapeutycznych w zakresie klatki piersiowej, przewodu pokarmowego, narządów moczowo-płciowych oraz narządu ruchu;
- 4) będzie asystował do prostych zabiegów diagnostyczno-terapeutycznych wykonywanych pod kontrolą badań obrazowych USG i RTG;
- 5) samodzielnie przygotuje pole operacyjne wraz z jego umyciem i jałowym obłożeniem;
- 6) samodzielnie wykona cewnikowanie pęcherza moczowego, założy sondę nosowo-żołądkową;
- 7) samodzielnie wykona cewnikowanie żył obwodowych;
- 8) udzieli pierwszej pomocy w stanach bezpośrednio zagrażających życiu, przeprowadzi zabiegi resuscytacyjne, udzieli pierwszej pomocy;
- 9) rozpozna złamanie kości, niedrożność przewodu pokarmowego, obecność wolnego gazu i płynu w jamie brzusznej, odmę i płyn w jamie opłucnej, tamponadę serca;
- 10) wykona zabiegi z zakresu tzw. małej chirurgii: kontrola, wycięcie i zeszywanie rany, nacięcie ropnia, zastrzału, zanokcicy i ropowicy;
- 11) samodzielnie opracuje prostą ranę pooperacyjną, założy lub wymieni opatrunek, w tym zszyje ranę;
- 12) po konsultacji z prowadzącym leczenie lekarzem – w przypadku ran powikłanych dokona wymiany opatrunku, w tym opatrunku podciśnieniowego,

- pobierze i zabezpieczy materiał biologiczny do badań mikrobiologicznych, usunie powierzchowne tkanki martwicze, wykona ostateczne zamknięcie rany;
- 13) dokona wstępnej oceny przeglądowych zdjęć RTG klatki piersiowej, jamy brzusznej, układu kostno-szkieletowego,
  - 14) wykona wstępną ocenę przyłożkowego badania ultrasonograficznego narządów i jam ciała;
  - 15) po konsultacji z prowadzącym leczenie lekarzem – wprowadzi nastawy wentylacji mechanicznej, wentylacji nieinwazyjnej w tym wysokoprzepływowej;
  - 16) po konsultacji z prowadzącym leczenie lekarzem – wprowadzi nastawy leczenia nerkozastępczego, uprzednio przygotowując dedykowane zadaniu urządzenie.

4. MODUŁY SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO ORAZ FORMY I METODY KSZTAŁCENIA STOSOWANE W RAMACH MODUŁÓW

MODUŁ

Wprowadzający dla fizjoterapeutów

1. Staż wprowadzający w zakresie chirurgii ogólnej – podstawowe zagadnienia kliniczne

Cel stażu:

- 1) uzupełnienie różnic programowych w zakresie chirurgii ogólnej, wynikających z dostosowania programu specjalizacji w dziedzinie chirurgicznej asysty lekarza do zakresu wiedzy i umiejętności praktycznych uzyskanych na kierunku fizjoterapia;
- 2) ćwiczenia praktyczne medycznych czynności, w tym przeprowadzenie badania fizykalnego oraz czynności polegających na przerwaniu ciągłości skóry.

Wymagana wiedza:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) podstaw chirurgii ogólnej;
- 2) rodzajów zaburzeń hemostazy – przyczyny i rozpoznawanie;

- 3) podstaw w zakresie transfuzjologii – składniki krwi i transfuzje poszczególnych składników krwi;
- 4) podstaw w zakresie zaburzeń wodno-elektrolitowych i kwasowo-zasadowych;
- 5) podstaw badania podmiotowego (wywiadu), badania przedmiotowego (fizykalnego) i bieżącego monitorowania stanu pacjentów;
- 6) podstaw diagnostyki RTG i USG.

Wymagane umiejętności praktyczne:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie umiejętności praktyczne w zakresie:

- 1) wykonywania podstawowych opatrunków;
- 2) pobierania krwi obwodowej;
- 3) przygotowania pacjenta do podstawowych badań diagnostycznych.

Miejsce stażu: oddział chirurgii ogólnej

Czas trwania stażu: 40 dni roboczych (320 godzin).

Forma zaliczenia stażu: zaliczenie u opiekuna stażu lub kierownika specjalizacji kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych objętych programem stażu.

2. Staż wprowadzający w zakresie anestezjologii i intensywnej terapii – podstawowe zagadnienia kliniczne

Cel stażu:

- 1) uzupełnienie różnic programowych w zakresie anestezjologii i intensywnej terapii, wynikających z dostosowania programu specjalizacji w dziedzinie chirurgicznej asysty lekarza do zakresu wiedzy i umiejętności praktycznych uzyskanych na kierunku fizjoterapia;
- 2) ćwiczenia praktyczne medycznych czynności, w tym przeprowadzenie badania fizykalnego oraz czynności polegających na przerwaniu ciągłości skóry.

Wymagana wiedza:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) podstaw anestezyjologii i intensywnej terapii;
- 2) podstaw udzielania pierwszej pomocy medycznej w stanach bezpośredniego zagrożenia życia i asystowania do zabiegów resuscytacji krążeniowo-oddechowej;
- 3) podstaw wentylacji mechanicznej;
- 4) podstaw leczenia nerkozastępczego;
- 5) prawa medycznego – podstawy prawne w oddziale anestezyjologii i intensywnej terapii.

Wymagane umiejętności praktyczne:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie umiejętności praktyczne w zakresie:

- 1) bezpiecznego poruszania się w oddziale anestezyjologii i intensywnej terapii;
- 2) wiedzy na temat skal oceny pacjenta nieprzytomnego;
- 3) przygotowania zestawu do kaniulacji żył głębokich;
- 4) badania pacjenta w oddziale anestezyjologii i intensywnej terapii;
- 5) obsługi podstawowej aparatury (pompy infuzyjne, przygotowanie respiratora do trybu gotowości, monitorowanie pacjenta).

Miejsce stażu: oddział anestezyjologii i intensywnej terapii

Czas trwania stażu: 40 dni roboczych (320 godzin).

Forma zaliczenia stażu: zaliczenie u opiekuna stażu lub kierownika specjalizacji kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych objętych programem stażu.

MODUŁ

Podstawy szkolenia z zakresu chirurgii ogólnej

1. Kurs: „Podstawy chirurgii”

Cel kursu:

zapoznanie osoby rozpoczynającej szkolenie specjalizacyjne w zakresie chirurgicznej asysty lekarza z podstawowymi zagadnieniami niezbędnymi w codziennej praktyce chirurgicznej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) wprowadzenie do specjalizacji – jej znaczenie i perspektywa rozwoju;
- 2) podstawy aseptyki i antyseptyki w dyscyplinach zabiegowych;
- 3) profilaktyka antybiotykowa i zakrzepowo-zatorowa;
- 4) znieczulenie miejscowe;
- 5) podstawowe, drobne zabiegi chirurgiczne w sytuacjach nagłych;
- 6) najczęstsze, drobne urazy układu ruchu, rozpoznawanie i leczenie;
- 7) rodzaje dostępów chirurgicznych – pojęcie urazu operacyjnego;
- 8) rana – patofizjologia gojenia się ran;
- 9) zasady szycia chirurgicznego, rodzaje szwów i ich zastosowanie;
- 10) podstawy techniki chirurgicznej – pole operacyjne, armamentarium chirurgiczne;
- 11) zasady asystowania do zabiegów chirurgicznych;
- 12) wstrząs w chirurgii;
- 13) najczęściej występujące, ostre choroby nabyte jako wskazania do leczenia chirurgicznego;
- 14) podstawy leczenia operacyjnego w stanach nagłych w chorobach narządów jamy brzusznej;
- 15) zasady opieki okołoperacyjnej; protokół ERAS (ang. *enhanced recovery after surgery*)/ fast track surgery;
- 16) zakażenia miejsca operowanego.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) umiejętność badania podmiotowego i przedmiotowego pacjenta;
- 2) umiejętność szycia rany i wiązania szwów chirurgicznych.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

2. Kurs: „Zaburzenia krzepnięcia – przyczyny, rozpoznawanie i rozwiązania kliniczne. Hemostaza. Przetaczanie krwi i jej składników”

Cel kursu:

zapoznanie z podstawowymi zagadnieniami z zakresu transfuzjologii, niezbędnymi w codziennej praktyce chirurgicznej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) zasady organizacji służby krwi w Polsce, podstawowe akty prawne publicznej służby krwi, zasady współpracy;
- 2) zasady działania szpitalnego banku i gospodarki krwią w oddziale zabiegowym;
- 3) rola i zadania komitetu transfuzjologicznego i lekarza odpowiedzialnego za gospodarkę krwią;
- 4) standardy dokumentacji medycznej związane z gospodarką krwią;
- 5) podstawy przetaczania krwi i jej składników (zasady pobierania próbek krwi do badań przed przetoczeniem, identyfikacja biorcy i dawcy, dokumentowanie przetoczenia);
- 6) racjonalne leczenie krwią i jej składnikami;
- 7) immunologia transfuzjologiczna, układy grupowe krwi, próba zgodności serologicznej, pojęcie przeciwciał odpornościowych;
- 8) zdarzenia i reakcje niepożądane, powikłania poprzetoczeniowe;
- 9) zasady przetaczania składników krwi w nagłych przypadkach;
- 10) postępowanie alternatywne dla allogenicznych przetoczeń krwi i jej składników;
- 11) pojęcie hemostazy, czynniki wpływające na fizjologię krzepnięcia krwi;
- 12) zaburzenia hemostazy, metody rozpoznawania i diagnostyki w zaburzeniach krzepnięcia;
- 13) tromboelastografia – zasada działania, interpretacja wyniku;
- 14) leki przeciwkrzepliwe i przeciwplatekcyjne – zastosowanie w specjalnościach chirurgicznych;
- 15) tamowanie krwawień – podstawy hemostazy chirurgicznej;
- 16) podstawy hemostazy farmakologicznej.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

3. Kurs: „Zakażenia w chirurgii, HIV / AIDS oraz zasady postępowania w stanach zagrożenia epidemiologicznego. Podstawy racjonalnej profilaktyki i terapii antybiotykowej”

Cel kursu:

zapoznanie z podstawami epidemiologii zakażeń, mikrobiologii oraz zasad leczenia zakażeń chirurgicznych, a także ze szczególnymi środkami ostrożności w przypadkach nosicieli wirusów żółtaczkowej i HIV / AIDS, oraz w stanach bezpośredniego zagrożenia epidemiologicznego w oddziałach zabiegowych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) zakażenia bakteryjne w chirurgii;
- 2) okołoperacyjne stosowanie antybiotyków (profilaktyczne i terapeutyczne). Ryzyko zakażeń w chirurgii i innych dyscyplinach zabiegowych;
- 3) podstawy racjonalnej profilaktyki i terapii antybiotykowej;
- 4) zasady postępowania z pacjentem zakażonym, w operacjach związanych z zakażeniem;
- 5) zasady leczenia powikłań septycznych w chirurgii;
- 6) pobieranie i transport materiałów do badań mikrobiologicznych;
- 7) zakażenia grzybicze w chirurgii i innych dyscyplinach zabiegowych;
- 8) zasady postępowania przy zakażeniach wirusowych;
- 9) zasady rozpoznawania i postępowania z pacjentami z zakażeniem wirusem HIV/ z objawami AIDS;
- 10) zasady postępowania w stanach masowego zagrożenia epidemiologicznego, np. SARS-Cov-2;
- 11) podstawy diagnostyki i zasad postępowania w zakażeniach szpitalnych w praktyce chirurgicznej, patogeny alarmowe, zakażenia *Clostridium difficile*.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

4. Kurs: „Diagnostyka obrazowa – RTG przeglądowe klatki piersiowej, jamy brzusznej, układu narządu ruchu / USG – warsztaty”

Cel kursu:

nabycie elementarnej wiedzy dotyczącej praktycznego wykorzystania podstawowych badań radiologicznych i ultrasonografii w diagnostyce stanów ostrych i chorób przewlekłych układu pokarmowego, układu oddechowego, układu krążenia, układu narządu ruchu.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) badania obrazowe w praktyce klinicznej chirurga – USG, tomografia komputerowa, rezonans magnetyczny, scyntygrafia, pozytronowa tomografia emisyjna;
- 2) wskazania do wykonania badań: RTG przeglądowe klatki piersiowej i jamy brzusznej – interpretacja obrazów radiologicznych w podstawowych jednostkach chirurgicznych;
- 3) interpretacja wyników badań USG w chirurgii jamy brzusznej, w chirurgii ogólnej i w innych dyscyplinach zabiegowych;
- 4) metody i techniki radiologii interwencyjnej, współpraca chirurga i radiologa;
- 5) zasady bezpieczeństwa, środki kontrastowe w radiologii.

Zakres umiejętności praktycznych:

w oparciu o zdjęcia badań obrazowych USG i /lub RTG klatki piersiowej, jamy brzusznej, układu kostnoszkieletowego:

- 1) umiejętność rozpoznania odmy opłucnowej, niedodmy, płynu w jamie opłucnowej, zapalenia płuc;
- 2) umiejętność rozpoznania ostrego brzucha: perforacji przewodu pokarmowego, niedrożności, zbiorników płynu / ropnia w jamie brzusznej;
- 3) umiejętność rozpoznania złamań kości długich kończyn.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

5. Kurs „Podstawy leczenia żywieniowego”

Cel kursu:

nabycie podstawowej wiedzy na temat zasad i metod leczenia żywieniowego, stosowanych preparatów, powikłań leczenia żywieniowego.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) niedożywienie – częstość występowania, następstwa, rodzaje niedożywienia, metody oceny stanu odżywienia;
- 2) wskazania do leczenia żywieniowego, ze szczególnym uwzględnieniem okresu okołoperacyjnego i żywienia krytycznie chorych;
- 3) metody leczenia żywieniowego: żywienie pozajelitowe (obwodowe i centralne), żywienie dojelitowe (doustne, przez zgłąbnik, przez przetokę);
- 4) preparaty stosowane w leczeniu żywieniowym pozajelitowym i dojelitowym;
- 5) powikłania leczenia żywieniowego – zapobieganie, rozpoznawanie i leczenie;
- 6) organizacja i dokumentacja leczenia żywieniowego.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) nabycie umiejętności prawidłowej oceny i monitorowania stanu odżywienia pacjenta w oparciu o standardowe parametry;
- 2) nabycie umiejętności obliczania prawidłowej podaży oraz dobór preparatów żywieniowych w zależności od metody prowadzonej terapii;
- 3) nabycie umiejętności prowadzenia dokumentacji leczenia żywieniowego.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

1. Staż podstawowy w zakresie chirurgii ogólnej

Cel stażu:

opanowanie wiedzy i elementarnych umiejętności praktycznych z zakresu podstaw leczenia chirurgicznego, przygotowania pacjenta do zabiegu operacyjnego, asysty do podstawowych procedur w ramach nagłych wskazań do leczenia chirurgicznego, udziału w planowych zabiegach operacyjnych, samodzielnie lub jako asysta do leczenia ambulatoryjnego w ramach tzw. małej chirurgii, oraz prowadzenia pacjentów po zabiegu chirurgicznym.

Wymagana wiedza:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) technik minimalnie inwazyjnych operacyjnych i endoskopowych w chirurgii;
- 2) podstaw patofizjologii gojenia się i leczenia ran czystych i zakażonych; zasad profilaktyki przeciwwężcowej i przeciw zgorzeli gazowej;
- 3) postępowania w zakażeniach ropnych;
- 4) etiopatogenezy, diagnostyki i leczenia wstrząsu urazowego, krwotocznego, oparzeniowego i septycznego;
- 5) podstaw transfuzjologii, zasad stosowania krwi i środków krwiozastępczych; etiopatogenezy, rozpoznawania i podstaw leczenia zaburzeń w zakresie układu krzepnięcia;
- 6) wskazań i przeciwwskazań do operacji planowych i wykonywanych w trybie pilnym, przygotowania pacjenta do operacji i znieczulenia oraz oceny ryzyka operacyjnego;
- 7) zasad postępowania pooperacyjnego, zapobiegania, rozpoznawania i leczenia powikłań pooperacyjnych, oraz bólu zgodnie z zasadami leczenia bólu wg WHO;
- 8) etiopatogenezy, rozpoznawania, różnicowania, leczenia i rokowania w ostrych i przewlekłych chorobach chirurgicznych jamy brzusznej;

- 9) epidemiologii, etiopatogenezy, metod diagnostycznych, metod i zasad leczenia skojarzonego oraz zasad chirurgicznego leczenia nowotworów i współpracy interdyscyplinarnej;
- 10) zasad rozpoznawania i taktyki postępowania w obrażeniach ciała;
- 11) zaburzeń metabolicznych oraz gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej i zasad ich wyrównywania;
- 12) etiopatogenezy, rozpoznawania, różnicowania i leczenia krwotoków, oraz ustalania wskazań do leczenia operacyjnego lub zachowawczego w krwotokach;
- 13) zasad leczenia żywieniowego dojelitowego i pozajelitowego;
- 14) rozpoznawania, podstawowych badań diagnostycznych i postępowania w urazach narządów jamy brzusznej;
- 15) zasad profilaktyki antybiotykowej i zakrzepowo-zatorowej;
- 16) zasad działalności poradni oddziału chirurgicznego – czas pracy i zakres obowiązków w ambulatorium chirurgicznym ustala kierownik modułu podstawowego.

Wymagane umiejętności praktyczne:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie umiejętności praktyczne w zakresie:

- 1) zaplanowania czynności diagnostycznych - pod nadzorem specjalisty prawidłowo zakwalifikuje, przygotuje pacjenta do operacji, aktywnie będzie uczestniczyć w leczeniu zabiegowym / chirurgicznym, prawidłowo poprowadzi postępowanie pooperacyjne;
- 2) asystowania (w charakterze zarówno II jak i I asysty) do prostych zabiegów chirurgicznych wymagających asysty;
- 3) samodzielnego przygotowania pola operacyjnego wraz z jego umyciem i jałowym obłożeniem;
- 4) samodzielnego wykonania cewnikowania pęcherza moczowego, założenia sondy nosowo-żołądkowej;
- 5) udzielenia pierwszej pomocy w stanach bezpośrednio zagrażających życiu, przeprowadzenia zabiegu resuscytacji, udzielenia pierwszej pomocy;

- 6) rozpoznania złamania kości, niedrożność przewodu pokarmowego, obecności wolnego gazu w jamie brzusznej, odmy opłucnej;
- 7) wykonania zabiegów z zakresu tzw. małej chirurgii: kontrola, wycięcie i zeszywanie rany, nacięcie ropnia, zastrzału, zanokcicy i ropowicy;
- 8) opracowania powikłanej rany pooperacyjnej, założenia lub wymiany opatrunku podciśnieniowego i dokonanie jej ostatecznego zamknięcia po konsultacji z lekarzem prowadzącym leczenie;
- 9) podstawowych umiejętności interpretacji wyników badań laboratoryjnych, badań obrazowych RTG i USG w nagłych stanach chirurgicznych.

Miejsce stażu: oddział chirurgii ogólnej jednostki posiadającej akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgicznej asysty lekarza.

Czas trwania stażu: łącznie 95 dni roboczych (760 godzin); w tym 10 dni roboczych (80 godzin) w poradni chirurgicznej będącej w strukturze oddziału/szpitala; w pierwszym roku trwania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma zaliczenia stażu: zaliczenie u kierownika specjalizacji, kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych objętych programem stażu.

MODUŁ

Szkolenie z zakresu wąskich specjalności zabiegowych

1. Staż kierunkowy w zakresie kardiochirurgii

Cel stażu:

zdobycie wiedzy i umiejętności praktycznych dotyczących asystowania do podstawowych operacji z zakresu kardiochirurgii, obsługi aparatury i sprzętu medycznego, wykorzystywanego w operacjach kardiochirurgicznych z wykorzystaniem krążenia pozaustrojowego.

Wymagana wiedza:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) anatomii chirurgicznej narządów centralnego układu krążenia (serca, dużych naczyń);

- 2) roli chirurgii i technik operacyjnych w terapii chorób serca i dużych naczyń, powikłań w kardiologii;
- 3) podstaw krążenia pozaustrojowego i operacji kardiologicznych;
- 4) chirurgicznych technik minimalnie inwazyjnych i endowaskularnych w kardiologii;
- 5) urazów klatki piersiowej – diagnostyka i leczenie;
- 6) chorób i podstaw leczenia chirurgicznego ostrych i przewlekłych chorób serca;
- 7) zatoru tętnicy płucnej, zatorowości płucnej, nadkrzepliwości i zasad profilaktyki i terapii p/krzepliwej.

Wymagane umiejętności praktyczne:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie umiejętności praktyczne w zakresie kardiologii i wykaże się nabyciem umiejętności praktycznych wykonywanych samodzielnie pod nadzorem specjalisty w zakresie:

- 1) rozpoznawania podstawowych zaburzeń w zakresie układu sercowo-naczyniowego wymagającego leczenia zabiegowego, wstępnie zaplanuje diagnostykę, pod nadzorem specjalisty prowadzi dokumentację medyczną, aktywnie uczestniczy w postępowaniu diagnostycznym, opiece okołoperacyjnej / okołozabiegowej;
- 2) asysty do operacji kardiologicznych i zabiegów interwencyjnych;
- 3) opieki nad pacjentem przed zabiegiem operacyjnym włącznie z oceną ryzyka interwencji;
- 4) opieki nad pacjentem po zabiegu operacyjnym w okresie wczesnym i odległym;
- 5) współpracy ambulatoryjnej ze specjalistą.

Miejsce stażu: oddział kardiologii

Czas trwania stażu: 28 dni roboczych (224 godziny)

Forma zaliczenia stażu: zaliczenie u opiekuna stażu lub kierownika specjalizacji kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych objętych programem stażu.

2. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii klatki piersiowej

Cel stażu:

nabycie wiedzy i podstawowych umiejętności praktycznych dotyczących asystowania do podstawowych operacji z zakresu torakochirurgii, między innymi otwierania i zamykania klatki piersiowej, drenażu klatki piersiowej.

Wymagana wiedza:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) anatomii chirurgicznej ściany i narządów klatki piersiowej (dróg oddechowych, przełyku, grasicy);
- 2) roli chirurgii i technik operacyjnych w terapii chorób oskrzeli, płuc, przełyku. Powikłania w chirurgii klatki piersiowej;
- 3) techniki torakotomii, torakocentezy, drenażu jamy opłucnej;
- 4) chirurgiczne techniki minimalnie inwazyjne i endoskopowe w chorobach płuc i dróg oddechowych;
- 5) ropniak, odma, krwiak, wodniak opłucnej;
- 6) urazów klatki piersiowej – diagnostyka i leczenie;
- 7) nowotworów narządów klatki piersiowej – płuc, przełyku, grasicy. Zasady leczenia chirurgicznego i skojarzonego.

Wymagane umiejętności praktyczne

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie umiejętności praktyczne w zakresie chirurgii klatki piersiowej i wykaże się nabyciem umiejętności praktycznych wykonywanych samodzielnie pod nadzorem specjalisty w zakresie:

- 1) rozpozna podstawowe ostre stany chorobowe w zakresie narządów klatki piersiowej wymagające leczenia zabiegowego/operacyjnego, wstępnie zaplanuje diagnostykę, pod nadzorem specjalisty prowadzi dokumentację medyczną, aktywnie uczestniczy w postępowaniu diagnostycznym, opiece okołoperacyjnej / okołozabiegowej;
- 2) asysta do operacji torakochirurgicznych i zabiegów interwencyjnych;
- 3) obsługa sprzętu i aparatury do oddechu wspomaganego/ zastępczego/ tlenoterapii;
- 4) współpraca ambulatoryjna ze specjalistą.

Czas trwania stażu: 28 dni roboczych (224 godziny)

Miejsce stażu: oddział chirurgii klatki piersiowej

Forma zaliczenia stażu: zaliczenie u opiekuna stażu lub kierownika specjalizacji kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych objętych programem stażu.

3. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii urazowo-ortopedycznej

Cel stażu:

nabycie wiedzy i umiejętności asystowania w podstawowych procedurach w zakresie chirurgii urazowej narządu ruchu, nabycie umiejętności udzielania pomocy ambulatoryjnej w urazach narządu ruchu, zaopatrzenia prostych złamań oraz wiedzy i umiejętności w zakresie ortopedii, pozwalających na asystowanie do zabiegów ortopedycznych.

Wymagana wiedza:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) zasad klinicznego badania narządu ruchu oraz metod obrazowania w diagnostyce chorób i zmian urazowych narządu ruchu;
- 2) podstaw patomechanizmów, rozpoznawania, różnicowania, znajomości powikłań, rokowań oraz nowoczesnego leczenia urazów narządu ruchu;
- 3) podstaw rozpoznawania, rokowania i leczenia w urazach kręgosłupa z uszkodzeniem rdzenia kręgowego;
- 4) zasad rozpoznawania i leczenia powikłań w gojeniu się złamań kości i zwichnięć stawów, amputacji i protezowania kończyn;
- 5) podstaw chirurgii ręki w przypadkach obrażeń, zabiegów rekonstrukcyjnych oraz plastyki skóry.

Wymagane umiejętności praktyczne:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie umiejętności praktyczne w zakresie:

- 1) asystowania do najczęstszych operacji i repozycji stawów;

- 2) asystowania do operacji z zakresu chirurgii ręki w urazach, ciasnoty cieśni nadgarstka;
- 3) asystowania do operacji rekonstrukcji, szycia ścięgien, rekonstrukcji nerwów; do zabiegów chirurgicznych plastyki skóry;
- 4) asystowania lub wykonywania pod nadzorem specjalisty zachowawczej repozycji złamania kości promieniowej w miejscu typowym, kostek podudzia oraz repozycji kości długich;
- 5) asystowania do założenia wyciągu szkieletowego; założenia opatrunku gipsowego, udowego, biodrowego, gorsetu;
- 6) asystowania do usunięcia materiału zespalającego;
- 7) unieruchomienia prostych złamań kości długich kończyn.

Czas trwania stażu: 28 dni roboczych (224 godziny)

Miejsce stażu: oddział chirurgii urazowo-ortopedycznej lub ortopedii i traumatologii narządu ruchu lub oddział chirurgii realizujący działalność kliniczną w zakresie chirurgii urazowej.

Forma zaliczenia stażu: zaliczenie u opiekuna stażu lub kierownika specjalizacji kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych objętych programem stażu.

4. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii naczyniowej

Cel stażu:

nabycie wiedzy i podstawowych umiejętności asystowania w zakresie chirurgii naczyniowej, a w szczególności asystowania do zaopatrywania chirurgicznego uszkodzonych naczyń, oraz wiedzy i umiejętności praktycznych pozwalających na asystowanie do operacji i zabiegów naczyniowych.

Wymagana wiedza

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie wiedzę w zakresie:

- 1) podstaw anatomii chirurgicznej układu naczyniowego;
- 2) podstaw diagnostyki i oceny klinicznej chorób naczyń tętniczych, żylnych, układu chłonnego;

- 3) ostrego, przewlekłego niedokrwienia kończyn – zator, zakrzepica tętnicza/żylna, miażdżyca, chromanie przestankowe, zespoły ciasnoty międzypowięziowej, choroba Bürgera;
- 4) stopy i niedokrwienia kończyn w przebiegu cukrzycy;
- 5) urazów naczyń, zasad pierwszej pomocy i rekonstrukcji naczyń;
- 6) żyłaków kończyn, zakrzepowego zapalenia żył, zespołu pozakrzepowego, przewlekłej niewydolności żylniej;
- 7) ostrych, przewlekłych zespołów klinicznych naczyń trzewnych, mózgowych, szyjnych;
- 8) tętniaków aorty, naczyń obwodowych, tętniaka rozwarstwiającego;
- 9) zespołu górnego otworu klatki piersiowej;
- 10) klasycznych technik chirurgii naczyniowej, technik endowaskularnych – zasad kwalifikacji i zabiegowego leczenia chorób naczyń. Zasady rekonstrukcji naczyń, przęśla naczyniowe (*bypassy*), przeszczepy naczyń.

Wymagane umiejętności praktyczne:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie umiejętności praktyczne w zakresie:

- 1) rozpoznawania podstawowych zaburzeń układu naczyniowego; ostrego i przewlekłego niedokrwienia kończyn, zaplanowania postępowania diagnostycznego, kwalifikowania chorego do dalszego postępowania diagnostyczno-terapeutycznego wspólnie ze specjalistą;
- 2) asystowania do podstawowych klasycznych operacji naczyniowych w zakresie naczyń żylnych, tętnic, układu chłonnego, oraz do procedur endowaskularnych;
- 3) samodzielnego lub w asyście specjalisty prawidłowego, czasowego zaopatrzenia objawów zewnętrznego krwawienia w urazach naczyń.

Miejsce stażu: oddział chirurgii naczyniowej

Czas trwania stażu: 28 dni roboczych (224 godziny)

Forma zaliczenia stażu: zaliczenie u opiekuna stażu lub kierownika specjalizacji kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych objętych programem stażu.

MODUŁ

Szkolenie z zakresu anestezjologii i intensywnej terapii – część I

1. Kurs: „Podstawy intensywnej terapii pooperacyjnej”

Cel kursu:

uzyskanie wiedzy w zakresie podstaw intensywnej terapii pooperacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem protokołów kompleksowej opieki okołoperacyjnej, stworzonych dla poprawy wyników leczenia pacjentów poddawanych zabiegom operacyjnym (ang. *ERAS - Enhanced Recovery After Surgery*).

Zakres wiedzy:

- 1) podstawowe zasady oceny pacjenta przed planowanym zabiegiem operacyjnym;
- 2) optymalizacja stanu pacjenta przed planowaną operacją;
- 3) kryteria pilności zabiegów operacyjnych i wynikające z tego uwarunkowania;
- 4) leczenie bólu w okresie pooperacyjnym;
- 5) zasady prowadzenia płynoterapii i farmakoterapii w okresie okołoperacyjnym;
- 6) optymalizacja funkcji układu krążenia i układu oddechowego w okresie okołoperacyjnym;
- 7) kryteria wypisu chorego z oddziału o wzmożonym nadzorze;
- 8) najczęstsze powikłania występujące w okresie pooperacyjnym.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych)

Forma realizacji: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

2. Kurs: „Zaawansowana resuscytacja krążeniowo-oddechowa”

Cel kursu:

zapoznanie z zasadami prowadzenia zaawansowanych metod resuscytacji krążeniowo-oddechowej, zarówno w oddziale intensywnej terapii jak i w innych oddziałach szpitalnych.

Zakres wiedzy:

- 1) epidemiologia, klinika i diagnostyka nagłego zatrzymania krążenia;
- 2) podstawy zaawansowanej resuscytacji oddechowej u dorosłych: ratunkowa drożność dróg oddechowych, techniki prowadzenia oddechu zastępczego, monitorowanie jakości i skuteczności wentylacji zastępczej;
- 3) podstawy zaawansowanej resuscytacji krążenia u dorosłych: techniki bezprzyrządowego wspomaganie krążenia, technologie krążenia zastępczego, monitorowanie jakości i skuteczności krążenia zastępczego;
- 4) elektroterapia w nagłym zatrzymaniu krążenia i w stanach zagrażających nagłemu zatrzymaniu krążenia (NZK);
- 5) ratunkowe dostępy naczyniowe;
- 6) farmakoterapia nagłego zatrzymania krążenia;
- 7) zasady funkcjonowania systemów wczesnego ostrzegania opartych na oddziale intensywnej terapii w strukturach szpitala (ang. *ICU Outreach Team*).

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

1. Staż kierunkowy w zakresie medycyny okołoperacyjnej i anestezjologii

Cel stażu:

uzyskanie kompetencji i umiejętności praktycznych niezbędnych do wykonywania zadań asystenta lekarza na bloku operacyjnym oraz w oddziale pooperacyjnym.

Wymagana wiedza:

Oczekuje się, osoba realizująca szkolenie specjalizacyjne po ukończeniu stażu wykaże się wiedzą w zakresie szeroko pojętej medycyny okołoperacyjnej.

Wymagane umiejętności praktyczne:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie umiejętności praktyczne w zakresie:

- 1) nowoczesnego i bezpiecznego przygotowania pacjenta do zabiegu operacyjnego;
- 2) specyfiki przebiegu pooperacyjnego po różnych procedurach zabiegowych;
- 3) techniki znieczulenia ogólnego i regionalnego, oraz stosowane przez lekarzy anestezyjologów środki farmakologiczne i ich skutki uboczne;
- 4) wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania funkcji pielęgniarstwa anestezyjologicznego na bloku operacyjnym, jeżeli zajdzie taka konieczność;
- 5) bezpiecznego funkcjonowania bloku operacyjnego i roli pomieszczenia służącego do wybudzania pacjentów (*recovery room*);
- 6) zasad prowadzenia analgezji pooperacyjnej, zgodne z aktualnymi wytycznymi w tej dziedzinie;
- 7) założenia protokołu kompleksowej opieki okołoperacyjnej stworzonego dla poprawy wyników leczenia pacjentów poddawanych zabiegom operacyjnym.

Miejsce stażu: oddział anestezyjologii i intensywnej terapii

Czas trwania stażu: 30 dni roboczych (240 godzin), w drugim roku trwania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma zaliczenia stażu: zaliczenie u opiekuna stażu lub kierownika specjalizacji kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych objętych programem stażu.

MODUŁ

Szkolenie z zakresu anestezyjologii i intensywnej terapii – część II

1. Kurs: „Wprowadzenie do intensywnej terapii dla chirurgicznego asystenta lekarza – intensywna terapia z elementami toksykologii”

Cel kursu:

zdobycie wiedzy na temat funkcjonowania wieloprofilowych oddziałów intensywnej terapii w zakresie: organizacji, logistyki, kwalifikacji do leczenia, oraz głównych stosowanych w takich oddziałach metod diagnostycznych i leczniczych.

Zakres wiedzy:

- 1) diagnostyka, monitorowanie i leczenie niewydolności różnych układów i narządów;
- 2) żywienie krytycznie chorych;
- 3) podstawy intensywnej terapii ostrych zatruc;
- 4) cele i obszar działania intensywnej terapii;
- 5) zadania, kompetencje i oczekiwane wyniki kształcenia chirurgicznego asystenta lekarza w dziedzinie intensywnej terapii;
- 6) wprowadzenie do przedmiotów klinicznych objętych programem szkolenia chirurgicznego asystenta lekarza w intensywnej terapii;
- 7) podstawy farmakoekonomiki;
- 8) zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa pacjentów i personelu medycznego w oddziale intensywnej terapii;
- 9) podstawy dobrej praktyki lekarskiej, w tym zasady praktyki opartej na rzetelnych i aktualnych publikacjach;
- 10) formalno-prawne aspekty pracy chirurgicznego asystenta lekarza w oddziale intensywnej terapii.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

2. Kurs: „Wentylacja mechaniczna”

Cel kursu:

poznanie zasad stosowania wentylacji mechanicznej w leczeniu niewydolności oddechowej.

Zakres wiedzy:

- 1) wskazania do wentylacji mechanicznej;
- 2) metody wentylacji mechanicznej;

- 3) specyfika wentylacji mechanicznej w różnych stanach klinicznych;
- 4) odzwyczajanie od wentylacji mechanicznej, wentylacja nieinwazyjna;
- 5) metody ratunkowe leczenia ciężkiej hipoksemii.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

3. Kurs: „Leczenie nerkozastępcze”

Cel kursu:

zapoznanie się z zasadami prowadzenia leczenia nerkozastępczego, zarówno w oddziale intensywnej terapii, jak i podczas prowadzenia szeroko pojętej opieki okołoperacyjnej.

Zakres wiedzy:

- 1) ostre uszkodzenie nerek w OIT i w okresie okołoperacyjnym;
- 2) wskazanie do leczenia nerkozastępczego w OIT i w okresie okołoperacyjnym;
- 3) metody leczenia nerkozastępczego w OIT i w okresie okołoperacyjnym.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

4. Kurs: „Opieka nad pacjentami w stanie terminalnym w oddziale intensywnej terapii”

Cel kursu:

zapoznanie z zasadami postępowania u pacjentów w stanie terminalnym w oddziale intensywnej terapii.

Zakres wiedzy:

- 1) epidemiologia zgonów w OIT;
- 2) zasady opieki paliatywnej w OIT;
- 3) ograniczenie leczenia w OIT;
- 4) śmierć mózgu;
- 5) postępowanie z dawcami narządów.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

1. Staż kierunkowy w zakresie intensywnej terapii

Cel stażu:

uzyskanie kompetencji i umiejętności praktycznych niezbędnych do wykonywania zadań asystenta lekarza w wieloprofilowym oddziale intensywnej terapii.

Wymagana wiedza:

Oczekuje się, że chirurgiczny asystent lekarza po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się teoretyczną i praktyczną wiedzą z zakresu intensywnej terapii.

Wymagane umiejętności praktyczne:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż zdobędzie umiejętności praktyczne w zakresie:

- 1) czynnego udziału w wizytach i konsyliach lekarskich odbywających się w oddziale;
- 2) przeprowadzenia wywiadu medycznego i badania fizykalnego pacjenta z oceną stanu neurologicznego, stanu układu krążenia, wentylacji i wymiany gazowej oraz innych parametrów – do ostatecznej weryfikacji przez lekarza;
- 3) oceny wyników badań dodatkowych oraz badań diagnostycznych – do weryfikacji przez lekarza;

- 4) wykonywania nieinwazyjnych badań diagnostycznych, w tym w szczególności przyłóżkowych badań USG, małoinwazyjnych badań rzutu minutowego serca, tromboelastografii;
- 5) prowadzenia dokumentacji medycznej, w tym w szczególności historii choroby, kart zleceń, epikryz, obsługi szpitalnego systemu informatycznego – do akceptacji i zatwierdzenia przez lekarza;
- 6) pomocy w organizowaniu konsultacji i badań diagnostycznych zleconych przez lekarzy prowadzących;
- 7) udziału w transportach chorych hospitalizowanych w oddziale intensywnej terapii na terenie szpitala (blok operacyjny, pracownia tomografii komputerowej, transport międzyoddziałowy i inne);
- 8) obsługi i przygotowania do pracy urządzenia do terapii nerkozastępczej;
- 9) wykonywania samodzielnie pod nadzorem lub asystowania lekarzom w wykonywaniu zabiegów u pacjentów hospitalizowanych w oddziale intensywnej terapii, w tym w szczególności w wykonywaniu drobnych zabiegów chirurgicznych, tracheotomii, zakładaniu i usuwaniu drenaży, zakładaniu i usuwaniu centralnych dostępow naczyniowych, zmianach opatrunków, procedurach ekstubacji i intubacji u chorych wentylowanych mechanicznie, pobieraniu posiewów, zakładaniu opatrunków.

Miejsce stażu: oddział anestezjologii i intensywnej terapii lub intensywnej terapii.

Czas trwania stażu: 110 dni roboczych (880 godzin).

Forma zaliczenia stażu: zaliczenie u opiekuna stażu lub kierownika specjalizacji kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych objętych programem stażu.

MODUŁ

Szkolenie z zakresu chirurgii ogólnej

1. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii ogólnej - finalizujący proces kształcenia specjalizacyjnego

Zakres wiedzy i umiejętności praktycznych:

weryfikacja wiedzy oraz umiejętności praktycznych (zabiegowych i chirurgicznych) chirurgicznego asystenta lekarza w ośrodku macierzystym lub w innej jednostce posiadającej akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgicznej asysty lekarza.

Miejsce stażu: oddział chirurgii ogólnej jednostki posiadającej akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgicznej asysty lekarza.

Czas trwania stażu: 55 dni roboczych (440 godzin), w drugim roku trwania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma zaliczenia stażu: zaliczenie u opiekuna stażu lub kierownika specjalizacji kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych objętych programem stażu.

Kurs Jednolity

Kurs: „Prawo medyczne”

Cel kursu:

oczekuje się, że osoba realizująca szkolenie specjalizacyjne po ukończeniu kursu wykaże się znajomością podstawowych przepisów prawa w zakresie wykonywania zawodu w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia oraz odpowiedzialności.

Zakres wymaganej wiedzy:

- 1) zasady sprawowania opieki zdrowotnej w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zasady wykonywania działalności leczniczej:
  - a) świadczenia zdrowotne,
  - b) podmioty lecznicze - rejestracja, zasady działania, szpitale kliniczne, nadzór,
  - c) nadzór specjalistyczny i kontrole;
- 3) zasady wykonywania zawodu w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia:

- a) definicja zawodu mającego zastosowanie w ochronie zdrowia,
  - b) prawo wykonywania zawodu,
  - c) uprawnienia i obowiązki zawodowe,
  - d) kwalifikacje zawodowe,
  - e) eksperyment medyczny,
  - f) zasady prowadzenia badań klinicznych,
  - g) dokumentacja medyczna,
  - h) prawa pacjenta a powinności pracownika ochrony zdrowia;
- 4) zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego:
- a) prawa i obowiązki osoby ubezpieczonej i lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,
  - b) organizacja udzielania i zakres świadczeń z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego,
  - c) dokumentacja związana z udzielaniem świadczeń z tytułu ubezpieczenia;
- 5) zasady działania samorządów zawodowych w ochronie zdrowia:
- a) zadania samorządów w ochronie zdrowia,
  - b) prawa i obowiązki członków samorządów w ochronie zdrowia,
  - c) odpowiedzialność zawodowa pracowników ochrony zdrowia – postępowanie wyjaśniające przed rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej, postępowanie przed sądem;
- 6) odpowiedzialność prawna pracowników ochrony zdrowia – karna, cywilna:
- a) odpowiedzialność karna (nieudzielenie pomocy, działanie bez zgody, naruszenie tajemnicy),
  - b) odpowiedzialność cywilna (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej).

Czas trwania kursu:

2 dni (16 godzin dydaktycznych)

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

5. FORMY I METODY SAMOKSZTAŁCENIA

A. Przygotowanie pracy poglądowej lub oryginalnej

Osoba realizująca specjalizację zobowiązana jest do przygotowania pod kierunkiem kierownika specjalizacji pracy poglądowej lub pracy oryginalnej, których temat odpowiada programowi szkolenia specjalizacyjnego.

B. Studiowanie piśmiennictwa

Osoba realizująca specjalizację w toku całego procesu specjalizacyjnego jest zobowiązana pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie i studiowanie literatury fachowej polskiej i obcojęzycznej dotyczącej chirurgicznej asysty lekarza. Piśmiennictwo będzie okresowo aktualizowane.

6. METODY OCENY WIEDZY TEORETYCZNEJ I NABYTYCH UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Kolokwia i sprawdziany umiejętności praktycznych

Osoba realizująca specjalizację zdaje kolokwia i sprawdziany:

- 1) kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem danego modułu – u kierownika specjalizacji,
- 2) kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem danego stażu kierunkowego – u opiekuna stażu/kierownika specjalizacji,
- 3) sprawdzian z zakresu objętego programem danego kursu specjalizacyjnego – u kierownika kursu.

B. Ocena pracy poglądowej lub oryginalnej

Oceny i zaliczenia przygotowanej przez osobę realizującą specjalizację pracy poglądowej lub oryginalnej dokonuje kierownik specjalizacji.

C. Ocena znajomości piśmiennictwa

Osoba realizująca szkolenie specjalizacyjne przedstawia sprawozdanie z przeglądu piśmiennictwa fachowego raz w roku. Oceny dokonuje kierownik specjalizacji.

II. STANDARDY SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

---

1. Liczebność i kwalifikacje kadry dydaktycznej

- 1) szkolenie specjalizacyjne może być prowadzone przez jednostkę szkolącą, która prowadzi działalność odpowiadającą profilowi szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgicznej asysty lekarza i została wpisana na listę jednostek posiadających akredytację;
- 2) szkolenie specjalizacyjne jest realizowane przez jednostki spełniające następujące warunki:
  - a) prowadzi działalność umożliwiającą odbywanie kursów specjalizacyjnych i staży kierunkowych przewidywanych w programie specjalizacji lub zapewnia realizację tych elementów programu specjalizacji na podstawie umów zawieranych z innymi podmiotami,
  - b) zatrudnia odpowiednią liczbę specjalistów, którzy mogą pełnić rolę kierownika specjalizacji lub ma zawarte umowy z innymi specjalistami spoza jednostki,
  - c) zatrudnia inne osoby, posiadające wiedzę teoretyczną i doświadczenie zawodowe z zakresu realizacji elementów programu specjalizacji;
- 3) kadra uczestnicząca w procesie kształcenia specjalistów w dziedzinie chirurgicznej asysty lekarza obejmuje kierownika specjalizacji, kierownika kursu i wykładowców (zespół prowadzący wykłady, ćwiczenia) oraz opiekuna stażu kierunkowego;
- 4) wykładowcami na kursach są osoby posiadające wykształcenie i doświadczenie umożliwiające przedstawienie wiedzy zawartej w programie;
- 5) kierownikiem kursu może być osoba ze stopniem co najmniej doktora i posiadająca dorobek naukowy oraz doświadczenie zawodowe w zakresie zgodnym z programem kursu;
- 6) kierownikiem specjalizacji może być osoba posiadająca tytuł specjalisty w dziedzinie chirurgicznego asystenta lekarza lub w dziedzinie pokrewnej albo osoba posiadająca decyzję ministra właściwego do spraw zdrowia o uznaniu dotychczasowego doświadczenia zawodowego lub dorobku naukowego

za równoważny ze zrealizowaniem programu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgicznego asystenta lekarza albo osoba, której minister właściwy do spraw zdrowia powierzył, w drodze decyzji, obowiązki specjalisty w dziedzinie chirurgicznej asysty lekarza;

- 7) opiekunem stażu kierunkowego może być osoba posiadająca tytuł specjalisty w dziedzinie chirurgicznego asystenta lekarza albo osoba posiadająca decyzję ministra właściwego do spraw zdrowia o uznaniu dotychczasowego doświadczenia zawodowego lub dorobku naukowego za równoważny ze zrealizowaniem programu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgicznego asystenta lekarza lub osoba wykonująca co najmniej przez 3 lata w ciągu ostatnich 5 lat czynności zawodowe zgodne z programem szkolenia specjalizacyjnego, wyznaczona za jej zgodą, przez kierownika jednostki szkolącej.

2. Baza dydaktyczna do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego

- 1) baza dydaktyczna do prowadzenia kursów specjalizacyjnych i staży kierunkowych powinna być dostosowana do liczby osób realizujących szkolenie specjalizacyjne. Jednostka szkoląca zapewnia odpowiednie miejsca realizacji kursów specjalizacyjnych i staży kierunkowych, wyposażone w sprzęt niezbędny do nabywania wiedzy i kształcenia umiejętności praktycznych objętych programem specjalizacji:
- a) sale seminaryjno-wykładowe i ćwiczeniowe wyposażone w rzutnik multimedialny, komputer i inne niezbędne pomoce dydaktyczne,
  - b) pracownie wyposażone w sprzęt i aparaturę niezbędne do realizacji programu kursu specjalizacyjnego lub stażu kierunkowego,
  - c) bibliotekę posiadającą niezbędne piśmiennictwo oraz dostęp do Internetu;
- 2) kursy specjalizacyjne i staże kierunkowe objęte programem specjalizacji może realizować jednostka szkoląca w ramach swojej struktury organizacyjnej lub mogą je realizować inne podmioty, z którymi zawarła odpowiednie porozumienia.

3. Sposób realizacji programu szkolenia specjalizacyjnego

- 1) realizacja programu szkolenia specjalizacyjnego uwzględnia aktualną wiedzę, osiągnięcia teorii i praktyki oraz wyniki badań naukowych istotnych dla szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgicznej asysty lekarza;
- 2) dobór metod kształcenia jest właściwy dla realizowanych celów kształcenia;
- 3) realizacja programu specjalizacji odbywa się na podstawie harmonogramu zajęć opracowanego w formie pisemnej przez kierownika specjalizacji;
- 4) harmonogram powinien określać realizację modułów tematycznie, wraz ze związanymi z nimi kursami i stażami kierunkowymi, określonym czasem i miejscem ich realizacji oraz kadrami prowadzącą. Ewentualne zmiany terminów/kadry dydaktycznej są dopuszczalne w trakcie realizacji szkolenia specjalizacyjnego i jest za nie odpowiedzialny organizator kształcenia;
- 5) ocena wiedzy i nabytych umiejętności uwzględnia wiedzę i umiejętności praktyczne określone w programie specjalizacji;
- 6) jednostka szkoląca prowadzi dokumentację przebiegu szkolenia specjalizacyjnego;
- 7) w planie nauczania uwzględnione są wszystkie przewidziane w programie specjalizacji elementy: kursy, staże, samokształcenie;
- 8) miejscem realizacji podstawowego stażu specjalizacyjnego (miejscem zdobywania niezbędnego doświadczenia zawodowego) jest oddział chirurgii ogólnej w jednostce posiadającej akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgicznej asysty lekarza.

4. Wewnętrzny system oceny jakości kształcenia

- 1) jednostka szkoląca zapewnia sprawną organizację procesu dydaktycznego oraz prowadzi w sposób ciągły nadzór nad jakością szkolenia specjalizacyjnego i jego doskonalenie;
- 2) w jednostce akredytowanej jest powołany zespół ds. nadzoru nad jakością szkolenia specjalizacyjnego oraz są wprowadzone procedury nadzoru nad jakością kształcenia;
- 3) procedury nadzoru nad jakością kształcenia powinny uwzględniać co najmniej następujące elementy:

Program specjalizacji podstawowy dla osób posiadających tytuł zawodowy magistra lub magistra inżyniera lub równorzędny uzyskany na kierunku studiów w zakresie fizjoterapii

---

- a) zbieranie i analizę informacji o przebiegu kształcenia od osób szkolonych i od kadry nauczającej, np. z wykorzystaniem ankiet,
- b) okresową kontrolę kart szkolenia specjalizacyjnego,
- c) weryfikację terminowości odbywania i zaliczania kursów specjalizacyjnych, staży kierunkowych i samokształcenia.